

A. Fursov: Čelíme najnebezpečnejšej a najvážnejšej kríze za posledných 12 000 rokov!

- CZ24 News | 7. září 2023

Vyzdvihujem tri ťažké systémové krízy, ktoré ľudstvo hlboko šokovali: kríza „dlhého“ šestnásteho storočia, rozpad Západorímskej ríše (smrť antického sveta) a kríza vrchného paleolitu. Každý z nich predstavuje iný typ krízy. Teraz nás čaká štvrtý, najnebezpečnejší a najťažší. Ohrozenie životov miliárd ľudí.

Začnime časom k nám najbližším – takzvanou krízou „dlhého“ šestnásteho storočia (1453 – 1648) z obdobia medzi pádom Konštantínopolu pod údermi osmanských Turkov a vestfálskym mierom, ktorý ukončil r. Tridsaťročná vojna. V jej priebehu sa zrodil kapitalizmus a vstúpil do historickej arény.

Čo sa stalo pred touto krízou? V polovici štrnásteho storočia sa Európou prehnala morová epidémia, ktorá z jej 60 miliónovej populácie vyhladila 20 miliónov duší. V dôsledku toho sa „vyjednávacía“ pozícia roľníka vo vzťahu k feudálovi prudko zvýšila. Teraz predsa nebolo dosť robotníkov a moc statkára-staršieho bola oslabená.

Tridsať alebo štyridsať rokov sa vrchnosť silou-mocou pokúšala obnoviť predchádzajúci stav a opäť priviedla „podlý dav“ do podriadenosti. V reakcii na to vypukli jedno po druhom ľudové povstania – skutočná európska protifeudálna revolúcia. V rokoch 1378-1382 sa vo Francúzsku prevalili nepokoje „bielych capov“, v Anglicku Wat Tyler a vo Florencii ciompi. Zlomilo chrbát feudalizmu.

Povstania boli potlačené, no protifeudálna revolúcia priviedla pánov do stavu sociálnej obrany a neskorostredoveká spoločnosť sa začala pomaly, ale isto rozvíjať smerom ku „kulakskému raju“ (ja by som tu dodal „meštiansky raj“ – Paríž sa začal XV storočím, v ktorom vládli kabošoni), kde by páni boli jednoducho bohatí medzi bohatými – a nič viac.

A potom už seniorom ostávala jediná stratégia: zachovať si svoje privilégia a neskončiť ani v kulackom, ani v meštianskom „raji“. Nemôžeme zastaviť zmenu? Podme ich teda viesť a zostaťme pri moci a bohatstve! A nie je náhoda, že v pätnástom storočí vznikajú nové, silné monarchie a centralisticko-byrokratické štáty nám známeho typu. S týmto procesom sa zhodovalo objavenie Ameriky, vznik novej svetovej delby práce a vojenská revolúcia v 16. storočí.

Výsledkom bolo, že do roku 1648 feudálna trieda ... unikla zničeniu, keď si dokázala udržať moc a privilégia. Niektorí sa zmenili na predstaviteľov kráľovského dvora ako vo Francúzsku. Niektorí sa zmiešali s bohatými roľníkmi, ako napríklad šľachta v Anglicku. Štúdie ukazujú, že 90 percent feudálnych rodín, ktoré boli pri moci v roku 1453, si ju udržalo v roku 1648. Feudáli však bojom o udržanie svojich privilégií zrodili kapitalizmus. Ako vedľajší produkt.

Pravda, toto všetko bolo dané za cenu neuveriteľnej krvi, násilia a utrpenia: vidíme rozkol v katolíckej viere, odnož protestantizmu, kruté nábožensko-občianske vojny v Nemecku, Francúzsku a Holandsku, búrlivú inkvizíciu a státisíce ľudí. ľudí upálených zaživa. Tridsaťročná vojna, ktorá zničila štvrtinu obyvateľstva vtedajšieho Nemecka. A ďalšie milióny zomreli od hladu, zimy, chorôb a chudoby – satelitov vojen a sociálnych konfliktov.

Jedinou stratégiou na zachovanie privilégií vyšších vrstiev zoči-voči hrozbe zdola bolo posilnenie

centrálnej vlády, s ktorou sa vrchnosť až tak nebila, ako sa nás snažia presvedčiť v knihách napísaných v 18. – 1. polovice 20. storočia, ale podporované. Výsledkom sú takzvané „nové monarchie“ druhej polovice 15. storočia (klasické – Ľudovít XI.). Oveľa násilnejší ako ich patriarchálni stredovekí predchodcovia.

Vznik „nových monarchií“ sa zhodoval s objavením Ameriky a sformovaním novej svetovej (Atlantickej) delby práce. Americké zlato a striebro sa naliali do Európy, objavili sa ďalšie prostriedky na investície do vojenských záležitostí a v dôsledku toho vojenská revolúcia 16. – začiatku 17. storočia. Dramaticky zmenila pomer síl v prospech vrcholu.

Vlna sociálnej ofenzívy nižších vrstiev, ktorá sa dvíhala od konca 14. storočia, sa valí späť od 16. storočia (prelomom je prehra sedliackej vojny v Nemecku). Začína sa dlhá vlna horných ofenzív v rámci Starého poriadku, ktorú zvráti až revolúcia vo Francúzsku v roku 1789. Ďalšia protiofenzíva z vyšších úrovní sa začne v rokoch 1968 až 1991. – žijeme v dobe ekvivalentnej k výklenku Starého poriadku.

Kríza „dlhého 16. storočia“ sa stala systémovou a totálnou. Zahŕňal všetky oblasti – ekonomiku, sociálne vzťahy, moc, náboženstvo, kultúru, psychológiu. V celej Európe zúrili vojny a povstania. Do polovice 17. storočia sa situácia stabilizovala. Bol to úplne iný svet ako pred dvesto rokmi pred krízou. Ale 90 percent rodín, ktoré boli pri moci v Európe v roku 1453, si udržalo svoje pozície v roku 1648. Pred nami je systémový prehrešok, v ktorom vrchol bývalého systému, ktorý sa transformuje, mutuje, vytvára (samozrejme – nevedome) nový systém, si zachováva svoje pozície, zaistuje pokrok pre seba a regresiu pre väčšinu populácie. Kríza neskorého feudálneho systému je zaujímavá z dvoch hľadísk: o jej výsledku rozhodovali najmä vnútorné faktory (Osmanská ríša so silným vplyvom na európske dianie nedokázala zmeniť systémový vektor) a vrchol starého systému úspešne „preložené“ samo – mutabor! – na vrchol nového systému, aj keď som musel trochu uvoľniť miesto a dať miesto cudzincom. Ďalšou históriou Európy je útlak elít starého poriadku outsidermi – buržoáznymi a antiburžoáznymi súčasne: 1789, 1848, 1914, 1917, 1933 ...

Tu je prvý typ ťažkej krízy prechodu medzi epochami – kríza spôsobená bojom vrcholov udržať si svoju moc v novej ére. Nejaký druh operácie Progress, riadená revolúcia. A táto kríza súvisela s vnútorným vývojom Európy.

Druhým typom krízy je neskorá antika, čas pádu Západorímskej ríše. Vidíme tu vnútornú krízu veľkej ríše (pokles efektivity otrokárskej ekonomiky, demografické problémy, degradácia vládnucej elity), ku ktorej sa pridalo Veľké sťahovanie národov: vlny barbarských kmeňov valiacich sa na Rím od r. sever a východ. Zmietli ríšu. Ak sa feudálom v šestnástom storočí podarilo udržať moc a vstúpiť do novej éry, potom neskorootrocké vládnuce skupiny zlyhali. Bývalá elita zmizla.

Kríza prechodu medzi otrokársnym starovekom a feudálnym stredovekom je pozoruhodná najmä tým, že Rimania na hraniciach demograficky živilí obrovskú masu barbarov! Koniec koncov, čo fungovalo? Germánske kmene sa s povolením Ríma usadili v pohraničí (čím sa vyhol vojnám s nimi), dostali štatút „federátov“ (spojencov) – a užívali si plody cisárskej kultúry, prešli na produktívnejšie poľnohospodárstvo. A darilo sa im. Počas niekoľkých storočí takejto politiky barbari zosilneli a padli na Rím, čím zničili vysoko rozvinutú kultúru a uvrhli modernú Európu do temnoty a fragmentácie na mnoho storočí.

Tu k vnútornej celosystémovej kríze už od 3. storočia n. e. pridal sa vážny vonkajší problém – barbarská periféria, ktorá stále viac tlačila na Rím, barbarizovala ho a (aj psychohistoricky) oslabovala; Na systémové oslabenie pracovalo aj kresťanstvo. Slabnúci, hnijúci systém podkopali barbari. Veľké sťahovanie národov otvorilo „temný“ (ale ešte nie stredoveký) vek. Začalo to Hunmi a Vizigótmami v štvrtom storočí nášho letopočtu a skončilo Arabmi a Normanmi (siedme až desiate

storočie nášho letopočtu).

Neskorá antika – a mnohí seriózní historici uprednostňujú kvalifikáciu „doby temna“ týmto spôsobom – mala barbarskú tvár, ako raná („homérsky čas“). Stredoveký svet, ktorý vznikol v 9. – 10. storočí na ruinách neskorootickej a barbarskej éry, mal slabú kontinuitu s predchádzajúcou dobou a feudálny systém – s otrokárskeho systémom. To platí aj pre systém výrobných vzťahov, vládnuce skupiny a mestá. Neskorá antická elita zahynula alebo skrachovala v barbarskej ére. Stredoveký svet vytvorili noví ľudia.

Krízu neskorootického typu teda charakterizuje po prvé kombinácia vnútorných a vonkajších faktorov (druhé spôsobujú smrteľnú ranu). Po druhé, úplné náboženské a kultúrne prekódovanie – očakávalo sa, že rímska spoločnosť bude barbarizovaná a pokresťančená. Teda prienik do systému psychohistorických vírusov zo severu a východu. Kríza „dlhého 16. storočia“ mala aj silný náboženský aspekt, ale to bola vnútrokresťanská záležitosť. Žiadny nový systém nezrušil kresťanstvo, aj keď, samozrejme, protestantizmus je do istej miery barbarizáciou a judaizáciou kresťanstva. Ale v prípade starovekého Ríma bolo staré pohanstvo zničené kresťanstvom.

A chcem upriamiť vašu pozornosť ešte na jeden aspekt neskorej antickej krízy: staroveký systém demograficky vychovával barbarov na jeho periférii. Keď barbari dostali povolenie usadiť sa na okraji veľkej ríše, prešli na rozvinutejšie formy poľnohospodárstva, čo im umožnilo rásť v počte a osvojiť si vojenské a organizačné úspechy starovekého systému. Výsledkom je barbarský Veľký lov z kategórie tých, o ktorých múdry starý boa constrictor Kaa povedal, že po ňom nebudú ani vlci, ani ryšaví psi, ani boa constrictor, ani žaba Mauglí, dokonca ani kosti. Alebo, ako sa spievalo v hite NEP časov, „všetko je zmietané mocným hurikánom, / a ty a ja sme ponechaní na potulky“.

Ide o druhý typ krízy, kde sa vnútorné oslabenie civilizácie spája s inváziou „vonkajšieho proletariátu“, s vlnou presídľovania menej rozvinutých, ale rýchlo sa množiacich bojovných národov.

Najťažšia, najstrašnejšia a najdlhšia bola kríza vrchného paleolitu. Trval desiatky tisíc rokov, pokrýval významnú časť planéty a bol ekonomický a zdrojový, ekologický, demografický a sociálny zároveň. Jadrom krízy, ako poznamenávajú odborníci, bol nezmieriteľný rozpor medzi človekom vytvorenou technikou hromadného lovu veľkých zvierat (megafauna), ktorá umožnila prudký nárast populácie, a obmedzenými prírodnými zdrojmi, ktoré pokrok tohto ekonomického a kultúrneho typu a sociálne systémy sa vyčerpali.

Výsledkom je boj o miesto pod slnkom, úbytok obyvateľstva o 75-85%, sociálna a kultúrna degradácia. Navyše, ako M.I. Budyko, kríza prišla veľmi rýchlo a ľudia nemali čas na postupný prechod na iné zdroje potravy. To znamená, že čelíme prchavej kríze, ktorá okamžite prerušila tú predchádzajúcu, ktorá trvala stovky tisícročí a bola založená na privlastňovaní si ekonomiky a kamenných nástrojov, „Hra spoločnosti s prírodou“ (St. Lem).

150 storočí najzúrivejšieho boja ľudí o prežitie – s prírodou a inými ľuďmi. Nejde o prvých päť „dob temna“ Európy (5. – 9. storočie) ani o tri storočia druhej „doby temna“ (polovica 14. – polovica 17. storočia). Bolesťným východiskom z krízy bola neolitická revolúcia, ktorú napomohli takéto udalosti, ktoré sa odohrali medzi 12. a 9. tisícročím pred Kristom. e. mimoriadne faktory ako koniec wurmského zaľadnenia, posun zemských pólov, odstránenie bariéry Golského prúdu v Atlantiku a množstvo iných...

Tretí typ krízy: rýchla smrť dominantného ekonomického typu spojená s katastrofickými environmentálnymi a demografickými javmi a vedúca k sociálnej degradácii.

V porovnaní s touto krízou je riešením problémov kríz „doby temna“ a „dlhého 16. storočia“ „služba, nie služba“. Prebiehali v rámci určitej zavedenej kvality, bez zmeny jej parametrov. Kríza vrchného paleolitu vytvorila úplne novú kvalitu: oddelila paleolit od civilizácie, ktorá sa stala prostriedkom na prekonanie krízy a vytvorila zásadne inú štruktúru ako paleolit.

Ale ktorá z uvedených kríz je podobná tej, ktorej obrysy sú už rozoznatelné? Ktorá sa už približuje modernému ľudstvu? Moja odpoveď, žiaľ, nie je práve najveselšia: prichádzajúca globálna kríza nesie znaky všetkých troch kríz, ale v jednom balíku – „kríza matrioška“. Alebo „krízové domino“, ak chcete. Len táto kríza prichádza v podmienkach neskorého kapitalistického systému, ktorý zachvátil celý svet. To znamená, že sa stal globálnym. Prichádza v podmienkach preľudnenej planéty, s obrovskou záťažou pre životné prostredie a hroziacim nedostatkom surovín, vody. K tomu musíme pripočítať obludnú sociálno-ekonomickú polarizáciu moderného sveta, bezprecedentné zásoby zbraní hromadného ničenia.

Prvýkrát v histórii vypukne kríza paleolitického typu na preľudnenej planéte prešpikovanej všemožnými zbraňami. V dobe kamennej neboli žiadne guľomety, žiadne atómové bomby, žiadne toxické látky... Neexistovali žiadne nebezpečné jadrové elektrárne ani chemické závody, priehrady a nádrže – všetko, čo sa po zničení môže stať zbraňou hromadného ničenia. .

Ak kríza nasleduje po kvantitatívnom preformulovaní Murphyho zákona („všetko zlé sa deje súčasne“) a situáciu charakterizuje tretia veta Ginsbergovej vety („ani vystúpiť z hry je nemožné“), potom kríza 21. storočia bude oveľa strmší ako vrchný paleolit. A ak po ňom niečo vznikne, potom sa toto niečo bude s najväčšou pravdepodobnosťou líšiť od našej dnešnej civilizácie tak, ako sa táto civilizácia líši od paleolitu.

Samozrejme, nemusíte sa vystrašiť (najmä preto, že je príliš neskoro na strach). Ale kto je vopred varovaný, je predpažený...

AUTOR: Andrej Fursov

[ZDROJ](#)

Překlad: J.G. SPRÁVY DO MOZAIKY